

Helen Epstein biòloga

Entrevista

“A l'Àfrica, la sida va per una superautopista”

Helen Epstein va fer una conferència al museu CosmoCaixa sobre l'epidèmia del VIH a l'Àfrica ■ DIEGO MUÑOZ

ERROR • “Occident no ha entès per què l'epidèmia és tan greu a l'Àfrica” **TÒPICS** • “Els africans no són més promiscus” **AJUTS** • “Alguns programes han creat una falsa seguretat” **Per: Marta Ciércoles**

El seu llibre *El remedio invisible* (Alba) no deixa indiferent. Potser perquè tira per terra molts prejudicis sobre la difusió de l'epidèmia de sida a l'Àfrica i perquè qüestiona el paper d'Occident en la lluita contra el VIH. Epstein és biòloga i investigadora de la Universitat de Princeton (EUA).

A l'Àfrica viuen més de 20 milions de persones amb sida o VIH. Què diria als que pensen que hi ha poc a fer? Que s'hi poden fer moltes coses i que molta gent està treballant durament per portar medicaments, per cuidar els infants que s'han quedat sense pares... El meu interès és intentar reduir la difusió del virus. Hi ha una mica d'esperança.

Cap a on han d'anar els esforços? Totes les accions són importants. El problema és que fins fa poc no hem entès del tot bé les raons per les quals l'epidèmia del VIH és tan greu a l'Àfrica. Si reconeixem més bé les causes, entendrem que els canvis pragmàtics en el comportament sexual són possibles.

Quins canvis pragmàtics? Als anys 80, la taxa de contagi es va reduir un 80% entre la comunitat homosexual dels EUA. A la mateixa època va succeir una cosa similar a Uganda. Les epidèmies eren molt diferents, però les respostes van ser similars perquè els afectats van entendre l'origen del risc.

Què van entendre concretament?

Els homes homosexuals sabien que tenir moltes parelles sexuals, de vegades més de cent a l'any, els exposava a la sífilis o la gonorrea. Quan va arribar la sida, immediatament van saber d'on venia. Van reduir el nombre de parelles i van emprar de forma regular el preservatiu.

Des d'Occident, hem atribuït l'epidèmia africana a la promiscuïtat, però vostè ho desmenteix. El africans tenen menys parelles sexuals que els occidentals, però sovint en tenen més d'una simultàniament. Un home pot tenir una esposa i una nòvia i elles poden tenir altres relacions... I així successivament. Això crea una superautopista per a la difusió de la malaltia que posa tothom en risc.

Això ho van entendre, els ugandesos? La majoria dels africans creuen que són fidels a dues o tres persones en qui confien, i no hi veuen risc. Per alguna raó, els ugandesos sí que ho van veure. Sabien que el virus no es difonia només a través de prostitutes i camioners. Van fer una campanya amb el suport de tots els sectors que encoratjava a reduir el nombre de parelles sexuals i de relacions simultànies.

Per què la resta no veien el mateix? Les autoritats van esperar massa temps que les organitzacions i els governs estrangers els diguessin com havien de fer les campanyes contra la sida. I els consells que van rebre no van ser gaire bons perquè es basaven en la presuposició que

el VIH s'estava difonent a través de prostitutes o camioners. Però en realitat la malaltia s'estava contagiant entre tota mena de gent.

Quina actitud tenen els joves d'avui, fills dels primers morts per sida? Molts no accepten la causa de la mort dels seus pares. Senten vergonya i sovint són els més vulnerables a la infecció pel VIH. Busquen algú que els protegeixi, especialment les noies joves, que cauen en relacions amb homes més grans que estan a la superautopista del VIH.

Per què es mostra tan crítica amb la cooperació occidental? Alguns programes han reforçat l'estigmatització, creant una falsa seguretat entre persones que estan en situació de risc elevat. Fa set o vuit anys, de cop i volta, es van posar a l'abast de les organitzacions milions i milions de dòlars. Dinners que s'havien de gastar molt ràpid, sovint en coses estúpides. I també va aparèixer la corrupció.

Defineix la sida com la malaltia de la desigualtat. En quin sentit? Allà on la sida es difon més ràpidament no és als països més pobres, com Sierra Leone o Libèria, sinó on hi ha més creixement econòmic, com a Sud-àfrica o Botswana. El sexe esdevé part integral de l'economia, però no en forma de prostitució. Quan una dona vol vendre roba al mercat necessita relacionar-se amb el subministrador o amb el transportista. Aquestes relacions sovint impliquen sexe. ■

SUCCESSOS

Pirates somalis capturen un pesquer basc

■ El govern espanyol hi envia una fragata i demana ajuda als aliats de l'OTAN

Redacció
BILBAO

El pesquer congelador basc *Playa de Bakio* va ser assaltat ahir al migdia per pirates mentre pescava a 250 milles de la costa de Somàlia, en aigües internacionals i lluny de la zona d'exclusió, segons el departament d'Agricultura, Pesca i Alimentació del govern basc.

Aquest departament va explicar que quatre pirates armats van capturar el vaixell després d'atacar-lo amb llançagranades. Sembla que no hi va haver ferits entre els pescadors. La tripulació està formada per 26 homes, 13 d'origen africà i 13 espanyols, dels quals 5 del País Basc i 8 de Galícia. Per la seva banda, el departament basc implicat va informar que el vaixell havia patit “alguns danys” en l'atac tot i que “es podia governar”.

Rescat

Segons les últimes informacions, a l'hora de tancar aquesta edició, els pirates estaven portant el vaixell a terra per poder negociar immediatament un rescat.

El govern espanyol va informar ahir a la nit que una fragata de la marina que

navegava pel mar Roig es dirigia a última hora d'ahir a la zona on el *Playa de Bakio* va ser assaltat pels pirates. La ministra de Medi Ambient, Medi Rural i Marí, Elena Espinosa, està en contacte amb els ministres d'Exteriors, Miguel Ángel Moratinos, i de Defensa, Carme Chacón. El segon cap de l'estat major de la defensa està al capdavant de la coordinació.

Informació a l'OTAN

Els titulars d'Exteriors i de Defensa han transmès als enllaços de l'OTAN la situació del pesquer perquè els vaixells de l'Organització Atlàntica que es trobin a la zona puguin oferir “suport logístic” i ajudar a localitzar el pesquer. En aquest sentit, els responsables espanyols han afirmat que a unes 230 milles de la costa de Somàlia hi hauria un vaixell militar francès.

L'ambaixada espanyola a Kenya, que té competències per a Somàlia, fa el seguiment de l'afer amb les autoritats dels països de la regió africana.

Cal recordar que el 4 d'abril pirates somalis van capturar un veler de luxe francès, el *Ponant*. La tripulació va ser alliberada una setmana més tard després que s'hagués pagat un rescat i sis pirates van ser capturats per les forces militars franceses i conduïts a França per ser jutjats. ■

MEDI AMBIENT

Buenos Aires neteja el fum a poc a poc

■ Una densa capa de fum d'una crema de rostolls tapa fa dies la capital argentina

Redacció
BUENOS AIRES

Buenos Aires, la capital de l'Argentina, es va despertar ahir amb una visibilitat una mica millor que la dels últims dies, però encara hi havia uns densos núvols de fum procedents d'una crema de rostolls que es va descontrolar i ha fet la vida impossible a milions de persones. La superfície incendiada, 60 quilòmetres

al sud de la ciutat, es va començar a estendre a principis de la setmana passada a causa del vent fins a cobrir unes 70.000 hectàrees.

El fum fa dies que impedeix que els avions aterrin a l'aeroport de Buenos Aires i s'han hagut de tallar carreteres per falta de visibilitat. Els hospitals estan en situació d'alerta, perquè molts ciutadans pateixen irritació sobretot als ulls i al coll. Segons les autoritats, el fum no és tòxic perquè el seu origen és orgànic. Dissabte, la policia va detenir dos agricultors acusats de ser els responsables dels incendis. ■